ἐνεπιστεύθη τὴν κυβέρνησιν αὐτοῦ εἰς ἄπειρον τινα ταύτην, διὰ νὰ κοιμηθῇ αὐτὸς παρὰ τὰς διαταγὰς τοῦ ναυάρχου.

Καταλειφθεὶς μεθ' ἑνὸς μόνου πλοίου ἀπεφάσισε νὰ ἐπιστρέψῃ εἰς τὴν Ἱσπανίαν, ἀφοῦ ἀφῆκέ τινας τῶν ἀνδρῶν αὐτοῦ εἰς τὴν Κοῦβαν, ὅπου σύναξαν πολὺν χρυσὸν ὡς ἀντάλλαγμα ἐμπορευμάτων, καὶ ἀνήγειρεν ἐκεῖ αὐτῶν φρούριον· ἐπειδὴ ἐπεθύμει ὅσον ταχύτατα νὰ ἀποχωρισθῇ τῶν μοχθηρῶν ἀνθρώπων, μεταξὺ τῶν ὁποίων ἔτυχεν.

Ἐπιστρέφων δὲ προεῖδε πρὸς βορρᾶν ὡς μετ' ὀλίγον ἐπιλοῦσαν μεγάλην τρικυμίαν. Ἐν μέσῳ τοῦ δεινοῦ τούτου ἐθλίβετο μάλιστα ἀναλογιζόμενος τὴν τύχην τῶν τέκνων του. « Δυστυχῆ ὀρφανά, ἔλεγεν, ἀπὸ πατρὸς καὶ μητρὸς τί θέλουσιν ἀπογείνει ἐπὶ ξένης γῆς; οἱ βασιλεῖς καὶ ἡ βασίλισσα ἀγνοοῦσι τοῦ πατρὸς σας τὴν ὑπηρεσίαν. » Ταῦτα ἀναπολῶν ἔλαβεν εἰς χεῖρας περγαμηνὴν, ὅπου ἐσημείωσεν ὅ,τι ἐδυνήθη περὶ τῶν ἀνακαλύψεών του. Ἔπειτα περιτυλίξας τὴν ἐπιστολὴν εἰς κηρωτὸν πανίον περιέκλεισεν ἐντὸς βαρελίου, τὸ ὁποῖον καὶ ἀπέλυσεν εἰς τὴν θάλασσαν· τοῦτο ἦτο ὡς τὸ ἐπιθαλάσσιον ἔγγραφον τοῦ νέου κόσμου, τὸ ὁποῖον ἔρριψεν ὁ Χριστόφορος εἰς τὸν παλαιόν.

Διασωθεὶς ἐκ τοῦ χειμῶνος εἰς τὰς νήσους Ἀζόρας ἐπιδύνευσε νὰ ζωγρηθῇ παρὰ τοῦ αὐτόθι Λουσιτανοῦ διοικητοῦ Castaneda φιλοτιμουμένου νὰ ἁρπάσῃ ἀπὸ τῆς Ἱσπανίας τὴν δόξαν τοιούτων ἀνακαλύψεων. Μὰ φθάσας νὰ διαφύγῃ κατέπλευσε (15 Μαρτίου 1493) ἀσφαλῶς εἰς τὸν αὐτὸν λιμένα Palos, ὅθεν ἐξεκίνησε.

Πρὸ ὀκτὼ μόλις μηνῶν ὁ Κολόμβος ἦτο ἔχθιστος εἰς τὸν λαόν· νῦν δὲ συνωδεύετο ἐν θριάμβῳ παρ' αὐτοῦ, οἱ κώδωνες τῶν ἐκκλησιῶν ἀνήγγειλαν τὴν ἐπιστροφήν του, ἡ δὲ ἀγαλλίασις ὑπῆρχε γενική. Ἀλλὰ καὶ ὁ Φερδινάνδος καὶ ἡ Ἰσαβέλλα ἔπεμψαν ἐπίσης τὸν συγχαρητήριον ὀνομάζουσαν αὐτὸν ναύαρχον καὶ ἀντιβασιλέα τῶν Ἰνδῶν· ἡ δὲ ὑποδοχή, ὅτε ἦλθεν εἰς τὴν αὐλήν, ἦτο ἔτι μᾶλλον λαμπρὰ καὶ ἐπίφθονος· διότι καὶ ἔμπροσθεν τῶν βασιλέων ἐκάθησε πρῶτος καὶ δοξολογία ἐψάλη εἰς τὴν ἐκκλησίαν τῶν ἀνακτόρων, καὶ ἀνευρημίαι πανταχοῦ ἐπανελαμβάνοντο.

Ἐντὸς ὀλίγου καὶ ἡ Εὐρώπη ὅλη ἐγνώριζε τὸ ὄνομά του. Τὸ ζήτημα τῆς σφαιρικότητος τῆς γῆς καὶ τῆς ἀντιπόδων ἦτο ἤδη λελυμένον· ὅθεν ὁ καιρὸς νὰ ἀναφανῇ καὶ ὁ Κοπέρνικος (1) θεμελιωτὴς νέου πλανητικοῦ συστήματος.

Ἀλλ' εἰς τὴν πολιτικὴν ἐπενήργησεν ἔτι μᾶλλον ἡ ἀνακάλυψις τοῦ Κολόμβου. Ἱππόται, εἴτε μαχηταί, ἐμπορικοί, κερδοσκόποι κτλ. ἐνθουσιάσθησαν ὑπὸ τῶν ἀνακαλυφθεισῶν· ἐπειδὴ οἱ μὲν ἤλπιζον νὰ κυριεύσωσι διὰ τῶν ὅπλων νέα βασίλεια, οἱ δὲ νὰ ἀνακαινίσωσι τὸ ἔργον τῶν Ἀποστόλων σαγηνεύοντες τοὺς εἰδωλολάτρας λαοὺς εἰς τὴν ἀληθῆ πίστιν, ἄλλοι δὲ νὰ συνάξωσι χρυσὲν πλήθοντα εἰς τὸν νέον κόσμον. Οὐδέποτε ἐκστρατεία ὑπῆρξε τοσοῦτον δημοτική, ὅσον ὁ δεύτερος πλοῦς τοῦ Κολόμβου. Ἐντὸς ὀλίγου δεκαεπτὰ πλοῖα ἡτοιμάσθησαν εἰς τὰ Γάδειρα, διάφορα ἐφόδια κατετέθησαν ἐν αὐτοῖς, χίλιοι δὲ καὶ πεντακόσιοι ἄνδρες ἐπεβιβάσθησαν μεταξὺ τῶν μεταφερομένων ζώων καὶ φυτῶν εἰς τὴν νέαν ἀποικίαν.

Τοῦ λοιποῦ ὁ Κολόμβος ἔπρεπε νὰ διαπρέψῃ ὡς διοικητὴς καὶ πολιτικός· ἀλλ οἱ σοφοὶ καὶ λόγιοι συνήθως προσκόπτουσιν εἰς τὴν δοκιμασίαν ταύτην, καὶ σπανίως ἐπιτυγχάνουσι· διὰ τοῦτο καὶ αὐτὸς εἰς διάφορα περιέπεσε πλημμελήματα.

Ἀντὶ δὲ νὰ κατευθυνθῇ εἰς τὴν Ἱσπανίαν ὑπὸ ἐπιστημονικῆς πλεονεξίας νικώμενος ἀπεπλανήθη τῆς ὁδοῦ διὰ νὰ ἐρευνήσῃ τὸ πέλαγος τῶν Καραϊβῶν. Ἀλλ' ὅτε ἔφθασεν εἰς τὸν λιμένα τῆς εἰρημένης νήσου, οἱ Ἱσπανοὶ εὗρῆκαν ἅπαντας τοὺς συμπατριώτας αὐτῶν φονευμένους παρὰ τῶν ἰθαγενῶν, τὰ δὲ ἐνδύματά των διεσκορπισμένα εἰς τὴν ἀκτήν. Ὅθεν πρὶν ἀναζητήσωσι χρυσοῦ μεταλλεῖα, ἠναγκάσθησαν νὰ μεταχειρισθῶσι τῆς γεωργικῆς καὶ τῆς οἰκοδομικῆς ἐργαλεῖα διὰ νὰ προετοιμάσωσι τὰ ἐπιτήδεια πρὸς τὸ ζῆν καὶ ἀσφαλῆ ἐνταυτῷ κατοικίαν. Ἡ ἀποτυχία αὕτη, καὶ οἱ ἐπικείμενοι κόποι ἠρέθισαν πολὺ τὴν ὑπερηφάνειαν τῆς ἀριστοκρατικῆς τῶν Ἱσπανῶν νεολαίας καὶ τοῦ πλήθους τὴν ἀγανάκτησιν.

Καθὼ, ἀπ' ἀρχῆς ἐφάνη καὶ τότε εἰς τοὺς περὶ αὐτὸν ἐκ διαμέτρου ἀντικείμενος· διότι αὐτὸς μὲν ἐφρόντιζε νὰ συστήσῃ καὶ νὰ θεμελιώσῃ, ἐκεῖνοι δὲ ἦλθον διὰ νὰ καταρρέψωσι· θεωρῶν δὲ ὡς βάσιν τῶν πολιτευμάτων τὴν δικαιοσύνην οὐδαμῶς ἐφρόντιζε νὰ θεραπεύῃ καὶ νὰ οἰκονομῇ τῶν ἰδιωτῶν τὰ πάθη, πολὺ δὲ μᾶλλον τὰς ἰδιοτροπίας. Διὰ τοῦτο ἐσκευωρήθη συνωμοσία κατ' αὐτοῦ. Ἐν τούτοις ὁ Κολόμβος ἀπέπλευσε πρὸς τὰ ἄκρα τῆς Ἀσίας, ὡς ἐνόμιζε, πολλαπλασιάζων τοὺς κόπους καὶ τοὺς κινδύνους. Ἀλλ' ἐν ᾧ ἐπιστρατεύετο ἤδη εἰς τὸν κόλπον τοῦ Μεξικοῦ ἠναγκάσθη ἐκ τῆς ἐλεεινῆς τῶν πλοίων του καταστάσεως νὰ ἀναποδίσῃ.

Ἐπιστρέψας δὲ εὗρῆκε στασιάζουσαν μὲν τὴν διοικητικὴν ἐπιτροπὴν, ἀντιπράττοντας δὲ εἰς αὐτὴν τὸν ἀρχηγὸν τῆς στρατιωτικῆς δυνάμεως (Padro Margariti) καὶ τινα ἱερέα Fonseca, οἵτινες λαβόντες αὐθαιρέτως πλοῖα ἀνεχώρησαν εἰς Ἱσπανίαν, ὅπου ἡ συκοφαντία ἔφερε ταχύτερον τὸ ἀποτέλεσμα, ἂν δὲν ἐπήρχετο ἀμέσως μετ' αὐτοὺς ὁ ἀδελφὸς τοῦ Κολόμβου Διέγος πρὸς ματαίωσιν τῆς ῥαδιουργίας των.

Καὶ ὅμως ὁ Φερδινάνδος ἔκρινεν ἀναγκαῖον νὰ πέμψῃ ἐπιτροπήν τινα διὰ νὰ ἴδῃ ἐκ τοῦ σύνεγγυς τῆς ἀποικίας τὴν κατάστασιν. Ἐν τούτοις οἱ κακούμενοι ὑπὸ τῶν ἐναντίων τοῦ Κολόμβου Ἰνδοὶ δυσανασχετοῦντες ἠμύνοντο ἤδη· μάχης δὲ γενομένης διακόσιοι Ἱσπανοὶ κατέθραυσαν ἑκατὸν χιλιάδας αὐτοχθόνων, τοὺς ὁποίους κατέπληττον οὐ μόνον αἱ μάχαιραι, τὰ ξίφη, αἱ πανοπλίαι καὶ τὰ πυροβόλα, ἀλλὰ καὶ αὐτοὶ οἱ χρεμετίζοντες ἵπποι καὶ οἱ ἐξασκηθέντες εἰς τὴν θήραν τῶν Ἰνδῶν Ἱσπανικοὶ κύνες, οἵτινες πολλάκις καὶ τοὺς κατέτρωγον ὡς μὴ φέροντας ἀντὶ παντὸς ὅπλου ἄλλο τι παρὰ κάλαμον.

(1) Ἐγεννήθη εἰς Θόρν τῆς Πρωσσίας τῷ 1473 ἔθανε τὸ σύστημά του εἰκοσιπέντε ἔτη μετὰ τὴν ἀνακάλυψιν τοῦ Κολόμβου καὶ ἀπέθανε τῷ 1543.